

INFORMACIJA

o provedbi savjetovanja s javnošću i zainteresiranom javnošću povodom izrade Nacrta prijedloga Uredbe o kriterijima za Prethodnu procjenu, načinu provedbe postupka procjene učinaka propisa i savjetovanja s javnošću

Nositelj izrade Nacrta prijedloga Uredbe o kriterijima za Prethodnu procjenu, načinu provedbe postupka procjene učinaka propisa i savjetovanja s javnošću je Ured za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, Trg sv. Marka 2.

Pravni izvori:

Temelj za izradu Nacrta ove Uredbe je članak 24. Zakona o procjeni učinaka propisa („Narodne novine”, broj 90/11).

Neposredni dionici u izradi ovog Nacrta prijedloga Uredbe su:

Ured za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske u suradnji s *twinning* partnerima: *Northern Ireland Co-operation Overseas* (NI-CO) i Ministarstvo pravosuđa Republike Estonije.

Ostali dionici u pripremnoj fazi izrade ovog Nacrta prijedloga Uredbe su:

Ministarstvo financija; Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva; Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva; Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi; Ministarstvo turizma; Ministarstvo obrane; Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture; Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti; Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja; Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija; Ministarstvo regionalnog razvoja i šumarstva i vodnoga gospodarstva; Ministarstvo kulture; Ministarstvo pravosuđa; Ministarstvo uprave; Ministarstvo unutarnjih poslova; Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa; Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske; Hrvatska udruga poslodavaca; Hrvatska obrtnička komora; Hrvatska udruga banaka; Hrvatska gospodarska komora.

Način sudjelovanja javnosti u postupku savjetovanja:

Javnost može u postupku savjetovanja o **Nacrta prijedloga Uredbe o kriterijima za Prethodnu procjenu, načinu provedbe postupka procjene učinaka propisa i savjetovanja s javnošću** sudjelovati davanjem mišljenja, primjedbi i prijedloga u pisanom obliku. Ovaj Nacrt objavljuje se u nastavku ove Informacije na internetskim stranicama Ureda – www.vlada.hr/zakonodavstvo.

Primjedbe, prijedlozi i mišljenja dostavljaju se **u razdoblju od 30 dana od dana objave na internet stranici ovoga tijela, i to od 15. listopada do 15. studenog 2011. godine**, na adresu: Ured za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske, Trg sv. Marka 2, 10000 Zagreb; elektroničkom poštom na: e-mail: zakonodavstvo@vlada.hr, faksom: +385 1 4569 386.

Tijekom naprijed navedenog razdoblja Nacrt prijedloga Uredbe razmotrit će se i na okruglom stolu s dionicima prema posebnom pozivu, a Nacrt će biti dostavljen i nadležnim središnjim tijelima državne uprave radi davanja mišljenja.

Način informiranja javnosti o prihvaćenim i neprihvaćenim primjedbama, mišljenjima i prijedlozima dostavljenim za vrijeme predmetnog savjetovanja:

Ured za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske će na svojim internetskim stranicama dati odgovarajuću obavijest.

PREDSTOJNICA UREDA

Zdenka Pogarčić, v.r.

NACRT PRIJEDLOGA

Na temelju članka 24. Zakona o procjeni učinaka propisa („Narodne novine”, broj 90/11) Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj -----2011. godine, donijela

UREDBU

o kriterijima za Prethodnu procjenu, načinu provedbe postupka procjene učinaka propisa i savjetovanja s javnošću

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovom se Uredbom pobliže propisuju kriteriji za Prethodnu procjenu, obrazac za izradu Prethodne procjene, način i metodologija provedbe postupka procjene učinaka propisa uključujući i druge moguće postupke prema Zakonu o procjeni učinaka propisa, obrazac Iskaza, način provedbe savjetovanja s javnošću i javne rasprave tijekom postupka procjene učinaka propisa, te druga pitanja s tim u svezi.

Prijenos dobre prakse

Članak 2.

Ovom se Uredbom, na temelju Zakona o procjeni učinaka propisa (u daljnjem tekstu: Zakon) u zakonodavstvo Republike Hrvatske ugrađuje dobra praksa zemalja članica Europske unije u području procjene učinaka propisa.

Značenje pojmova

Članak 3.

Osim pojmova propisanih Zakonom, za potrebe ove Uredbe pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

1. PUP je kratica za postupak procjene učinaka propisa propisan Zakonom i ovom Uredbom.

2. SN je kratica za pojam „Stručni nositelj izrade propisa“ utvrđen Zakonom.

3. Prethodna procjena je postupak koji se provodi prema obrascu propisanom ovom Uredbom a koji obuhvaća niz pitanja putem kojih se određuje treba li provesti postupak procjene učinaka propisa.

4. Konzultacije su neformalni postupak pribavljanja mišljenja u vezi predloženog tijeka djelovanja od dionika koje odabere SN a koji djeluju izvan javne uprave, primjerice kao što su subjekti u gospodarstvu, sindikati i druge interesne skupine te građani.

5. Analiza postojećeg stanja (dalje u tekstu: Početna linija) podrazumijeva analizu troškova i koristi u slučaju da se ne poduzme ništa u odnosu na postojeće stanje vezano za problem koji je utvrđen, odnosno u slučaju da se odabere opcija „Ne činiti ništa“. To je početni temelj s kojim se uspoređuju sve druge opcije, tj. svi potencijalni troškovi i koristi koji premašuju one koji bi se pojavili u slučaju da se ne poduzima ništa vezano za rješavanje utvrđenog problema.

6. Adresat je svaki pojedinac koji sudjeluje na tržištu u prometu roba i usluga, a podrazumijeva pravne i fizičke osobe te građane, kao i njihove neformalne i formalne udruge i organizacije. Ovaj pojam uključuje i inicijalne adresate u pojedinim sektorima.

7. Analiza troškova i koristi podrazumijeva metodu kojom se uspoređuju troškovi i koristi neke aktivnosti, poput projekta ili politike djelovanja. Krajnji produkt toga postupka je utvrđeni omjer troškova i koristi koji uspoređuje ukupne očekivane koristi s ukupnim očekivanim troškovima. Ova usporedba se izražava u monetarnoj vrijednosti. Ako koristi premašuju troškove, aktivnost se smatra općenito korisnom. Ključno pitanje na koje analiza troškova i koristi treba odgovoriti je: „Hoće li koristi ove opcije odnosno predloženog rješenja problematike biti veće od troškova?“

9. „Ne činiti ništa“ je opcija kojom se dopušta da se postojeća situacija nastavi bez promjena u odnosu na rješenje problema odnosno označava „početnu liniju“ prema kojoj se mjere sve ostale opcije.

10. Preporučena opcija je opcija koja ukazuje da će se ciljevi postići na način ukupne koristi premašuju ukupne troškove.

11. Regulacija podrazumijeva opći pojam kojim se objedinjuje niz instrumenata kojima Vlada uređuje ekonomske i socijalne aktivnosti pojedinaca. Ovaj pojam uključuje i specifične opće akte koje donose pravne osobe s javnim ovlastima - primjerice statute.

12. Koordinator je osoba unutar SN-a zadužena za koordinaciju postupaka PUP-a, odgovorna za osiguranje kvalitete provedbe PUP-a i savjetovanje osoba odgovornih za PUP u pojedinim upravama i drugim ustrojstvenim jedinicama SN-a.

13. Nacrt prijedloga Iskaza podrazumijeva akt koji je usmjeren na utvrđivanje i razvoj opcija kojima se predlaže riješiti utvrđeni problem, a uključuje i procjenu

potencijalnih ekonomskih, socijalnih i ekoloških učinaka te prednosti i nedostataka svake predložene opcije.

14. Savjetovanje podrazumijeva testiranje opcija sadržanih u Nacrtu prijedloga Iskaza na propisani način i u okviru propisanog roka sa adresatima na koje bi provedba tih opcija imala učinak.

15. Prijedlog Iskaza podrazumijeva akt o kojem se provodi javna rasprava za vrijeme rasprave o Nacrtu prijedloga propisa, a kojim se, osim sadržanoga u nacrtu prijedloga Iskaza, utvrđuju troškovi i koristi za odabrane odnosno predložene opcije te način na koji će se regulacija pratiti i evaluirati. Ovaj akt daje informaciju o održanom savjetovanju i rezultatima savjetovanja (prihvaćenim i ne prihvaćenim prijedlozima i primjedba s obrazloženjem njihova ne –prihvaćanja).

16. Dionici su pravne i fizičke osobe te građani na koje bi predložena promjena mjere i/ili norme mogle utjecati ili će sigurno utjecati, a koji bi mogli posjedovati iskustva ili znanja koja bi pozitivno doprinijela utvrđivanju ciljeva. Dionike, u pravilu, SN uključuje u konzultacije po vlastitom odabiru.

17. Radna skupina je skupina koju ustrojava čelnik SN-a radi izrade Nacrta prijedloga Iskaza o procjeni učinaka propisa i izrade Prijedloga Iskaza i Nacrta prijedloga propisa.

II. KRITERIJI I NAČIN POSTUPANJA ZA PRETHODNU PROCJENU, IZRADA PRIJEDLOGA PLANA I GODIŠNJEG PLANA

1. Finacijski prag

Članak 4.

(1) Odgovarajući finacijski prag za najznačajniji učinak koji se očekuje u pojedinom području koje se namjerava obuhvatiti propisom utvrđuje se tako da se utvrdi nametanje dodatnih troškova ili smanjivanje postojećih troškova pravnim i fizičkim osobama odnosno građanima, u djelatnostima utvrđenim Nacionalnom klasifikacijom djelatnosti na razini pojedinog područja za koje se ocjenjuje mogući učinak, odnosno da se utvrdi uvođenje novih regulatornih troškova javnom sektoru ili pravnim osobama s javnim ovlastima.

(2) Relevantnim iznosom troškova iz stavka 1. ovoga članka smatra se:

- iznos veći od jedan milijun kuna na godišnjoj razini za pravne sobe, javni sektor i pravne osobe s javnim ovlastima,
- iznos veći od 10. 000 kuna na godišnjoj razini za fizičku osobu obrtnika, poljoprivrednika i sl.,
- iznos koji uzrokuje porast životnih troškova građana više od 3% na godišnjoj razini.

2. Učinak na gospodarsko područje i gospodarstvo u cjelini

Članak 5.

(1) Očekivani učinci na pojedino gospodarsko područje odnosno na gospodarstvo Republike Hrvatske u cjelini utvrđuju se tako da se:

1. Kao kriterij za pojedino gospodarsko područje uzima procijenjeni mogući učinak na:

- zapošljavanje,
- kretanje cijena roba i usluga,
- učinak na malo poduzetništvo,
- učinak na srednje poduzetništvo,
- učinak na velike poduzetnike
- ostali učinci koji nisu određeni alinejama od 1 do 5.

2. Kao kriterij za gospodarstvo Republike Hrvatske u cjelini uzima procijenjeni očekivani oblik preraspodjele utjecaja javnog i privatnog sektora te udruga civilnog društva – prijenos troškova ili koristi od jedne skupine na drugu, uključujući i preraspodjele koje ne daju ukupnu neto promjenu u troškovima i koristima na razini Države. Tu se mogu uključiti i troškovi administrativnog sustava Države kojima će se teretiti državni proračun zbog nametnutih obveza izvješćivanja, promjena zahtjeva za izvještavanjem, dopune podataka u sektoru javnih usluga, izmjene kriterija za oslobađanje financijskih sredstava i nametanje novih cijena javnih usluga.

(2) Kriteriji iz stavka 1. ovog članka utvrđuju se procjenom učinaka koji se iskazuju mjerilima: vjerojatno mali, značajni i vrlo značajni, svi u pozitivnom i/ili negativnom smislu

3. Socijalni učinci

Članak 6.

Za očekivane učinke na socijalno osjetljive i druge skupine s posebnim interesima i potrebama te učinak na zdravstveni i socijalni status građana mjerodavne su procjene koje se iskazuju sukladno odredbi članka 5. stavka 2. ove Uredbe, a vezano za:

1. osobe s invaliditetom: osobe s tjelesnim invaliditetom (oštećenje lokomotornog sustava, oštećenja središnjeg živčanog sustava, oštećenje perifernog živčanog sustava, oštećenja drugih organa i ostalih sustava); osobe sa senzornim (osjetilnim) oštećenjem (vida, sluha); osobe s duševnim poremećajima; osobe s mentalnom retardacijom; osobe s višestrukim oštećenjima;
2. osobe s kroničnim bolestima koje zahtijevaju stalan nadzor i liječenje;
3. osobe sa zloćudnim bolestima;
4. jedno-roditeljske obitelji;
5. djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi;
6. mlade s povećanim rizikom od poremećaja u ponašanju (do 21 godine starosti);

7. žrtve obiteljskog nasilja;
8. nezaposlene:
 1. dugotrajno nezaposlene (duže od jedne godine),
 2. nezaposlene koji primaju socijalnu pomoć,
 3. teže zapošljive skupine (starije osobe, osobe s nižim stupnjem obrazovanja);
9. siromašne (ispod 60% medijalnog dohotka);
10. povratnike;
11. pripadnike nacionalnih manjina;
12. korisnike mirovina;
13. starije osobe (65 i više godina);
14. druge skupine prema iskazu predlagatelja.

4. Učinci na okoliš i održivi razvitak

Članak 7.

(1) Za očekivane učinke na okoliš i održivi razvitak mjerodavne su procjene vjerojatnih učinaka na sljedeća područja:

- kakvoću zraka
- kakvoću voda i mora
- kakvoću tla
- klimu
- obnovljiva i neobnovljiva prirodna dobra
- biološku i krajobraznu raznolikost
- korištenje zemljišta
- gospodarenje otpadom
- zaštitu od buke
- okolišne rizike
- iskorištavanje energije
- zaštitu od industrijskih postrojenja
- zaštitu zdravlje i sigurnost biljnog i životinjskog svijeta
- zaštitu i sigurnost hrane i stočne hrane
- zaštitu od utjecaja genetski modificiranih organizama
- zaštitu od utjecaja kemikalija.

2) Kvalitativna procjena očekivanih učinaka iz stavka 1. ovoga članka provodi se tako da se za svako navedeno područje zaštite navede:

1. očekivana vjerojatnost da će utvrđeni učinak nastupiti ili obrnuto, rizik da se učinak ne dogodi: mala, srednja ili velika vjerojatnost,
2. hoće li očekivani učinak biti pozitivan ili negativan, ili neizvjestan;
3. veličina - značenje učinka: malo, srednje ili visoko.

5. Procjena rizika

Članak 8.

(1) Prilikom utvrđivanja učinaka prema člancima 4. do 7. ove Uredbe daje se i procjena vjerojatnosti o socijalnoj održivosti predloženih rješenja – njihovih društvenih koristi i ekonomskih mogućnosti, koje se mogu osjetiti u cjelokupnom društvu, te se ocjenjuje njihov doprinos razvojnim ciljevima Države i smanjenju siromaštva.

(2) Procjena vjerojatnosti iz stavka 1. ovoga članka obvezno se temelji i na procjeni političko ekonomskih rizika koji mogu posredno utjecati na pogoršanje makroekonomske stabilnosti i institucionalnih rizika. Pod institucionalnim rizicima se podrazumijevaju neodgovarajući institucionalni odnosi, slabo upravljanje, pretjerana složenost projekta, te slabi tehnički i administrativni kapaciteti, kao i drugi rizici koji podrazumijevaju okolnosti izvan nadzora SN-a, ali se trebaju uzeti u obzir tijekom procjene. Ovi rizici mogu proizlaziti iz regionalne neujednačenosti kao i iz izvanrednih okolnosti kao što su nasilni sukobi i militarizacija društva, politička nestabilnost, etničke ili vjerske napetosti i sl. Kao vanjski rizici mogu se pojaviti moguće promjene društveno političkih prilika u susjednim zemljama i/ili makroekonomske promjene koje se događaju u neposrednom okruženju, odnosno koje utječu na cjelokupnu svjetsku ekonomsko političku stabilnost.

(3) Procjena rizika prema stavku 1. i 2. ovoga članka, ukoliko se ti rizici utvrde kao vjerojatni, daje se opisno uz obrazac „Prethodna procjena“.

Izvori podataka

Članak 9.

(1) Za utvrđivanje činjenica prema članku 4. i 5. ove Uredbe koriste se mjerodavni, službeno objavljeni statistički i drugi podaci i izvori podataka odgovarajućih nadležnih institucija u Republici Hrvatskoj a osobito podaci:

- Financijske agencije FINA
- Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske (primjerice: statistički godišnjak, mjesečno statističko izvješće i dr.)
- Hrvatske narodne banke,
- Zavoda za zapošljavanje,
- raznih fondova,
- i sl.

(2) Kao izvori podataka koji služe za utvrđivanje učinaka po kriterijima iz članka 6. i 7., osim izvora iz stavka 1. ovoga članka, koriste se i izvori raznih službenih evidencija institucija kao što su:

- Zavod za javno zdravstvo,
- Zavod za zdravstveno osiguranje,
- Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje,
- Agencije za zaštitu okoliša,
- Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost,
- Hrvatske vode d.d.
- Zavod za zaštitu prirode,
- i sl.

(3) Za sve kriterije propisane člancima od 4. do 8. ove Uredbe kao odgovarajući izvori podataka, u svrhu prijenosa informacija, usporedbe i iskazanih međuodnosa, mogu poslužiti razna službeno objavljena izvješća i dokumenti međunarodnih institucija i tijela.

(4) Ukoliko se podaci o istovjetnoj problematici odgovarajućih institucija razlikuju, treba prikazati podatke iz svakog izvora i navesti izvor podataka. Izvore podataka treba navesti za sve iskazane podatke.

(5) Svi iskazani podaci i procjene u obrascu "Prethodna procjena" i u Iskazu moraju se temeljiti na vjerodostojnim izvorima podataka i biti točni i ažurni.

Način postupanja u postupku Prethodne procjene i utvrđivanja Prijedloga Plana

Članak 10.

(1) Na prijedlog Koordinatora čelnik SN-a (u daljnjem tekstu: Čelnik) imenuje Povjerenstvo za izradu Nacrta prijedloga plana propisa koje treba obuhvatiti Godišnjim planom u skladu sa Zakonom.

(2) Na čelu Povjerenstva iz stavka 1. ovoga članka je Koordinator, a ostali članovi se imenuju iz svake uprave SN-a po dva člana, koji, uobičajeno, rade na izradi propisa iz djelokruga uprave.

(3) Zadaća Povjerenstva je izraditi Nacrt iz stavka 1. ovoga članka, na način da se unutar svake uprave izrade prijedlozi teza za propise čije se donošenje namjerava predložiti, te da se za utvrđenu problematiku prema prijedlozima tih teza izrade Prethodne procjene.

(4) Prijedlog teza za propis obvezno sadrži naznake materije i obuhvat materije koja se namjerava normativno urediti tako da je ta materija navedena u nekoliko točaka s kratkim obrazloženjem problematike koja se namjerava rješavati i cilja koji se time namjerava postići.

(5) U postupku iz stavka 3. ovoga članka Koordinator je mjerodavan usmjeravati i nadzirati izradu Prethodne procjene i savjetovati ostale članove povjerenstva o načinu pristupa i izvršenja zadanih poslova te o potrebnoj međuresornoj suradnji s drugim tijelima i stručnim institucijama.

(6) Kada Povjerenstvo utvrdi Nacrt iz stavka 1. ovoga članka dostavlja ga Čelniku na odobrenje radi objave na internetskim stranicama SN-a u propisanom razdoblju u svrhu informiranja javnosti.

(7) Nakon proteka roka objave iz stavka 6. ovoga članka Povjerenstvo će utvrditi Prijedlog Plana i dostaviti ga Čelniku na odobrenje zajedno s dopisom kojim se Prijedlog Plana upućuje na daljnji postupak Uredu za zakonodavstvo.

Obvezni obrasci u postupku izrade Prijedloga plana

Članak 11.

- (1) Povjerenstvo iz članka 10. stavka 1. ove Uredbe imenuje se prema obrascu sadržanom u Prilogu 1. ove Uredbe, koji je njezin sastavni dio.
- (2) Prethodna procjena provodi se odgovarajućom primjenom kriterija propisanih u člancima 4. do 8. ove Uredbe, i iskazivanjem podataka i odgovora na obrascu „Prethodna procjena“.
- (3) Obrazac „Prethodna procjena“ sadržan je u Prilogu 2. ove Uredbe i njezin je sastavni dio.
- (4) Prijedlog plana obvezno se izrađuje prema obrascu iz Priloga 3. ove Uredbe, koji je njezin sastavni dio.

Izrada Godišnjeg plana

Članak 12.

Godišnji plan izrađuje se na temelju prijedloga planova SN-a, sukladno sadržaju određenom Zakonom.

III. PROVEDBA PUP-a

1. Postupci prema Godišnjem planu

Članak 12.

- (1) Postupci PUP-a, koji se provode sukladno Godišnjem planu, provode se prema obrascu „Iskaz o procjeni učinaka propisa“ koji je sadržan u Prilogu 4. ove Uredbe i sastavni je njezin dio. Iskaz se izrađuje slijedom Prethodne procjene, odgovarajućom primjenom kriterija i metodološkog pristupa koji su korišteni u Prethodnoj procjeni i odgovarajućom primjenom Metodologije i Tehničkih uputa iz stavka 2. i 3. ovoga članka.
- (2) Metodologija za provedbu postupka procjene učinaka propisa sadržana je u Prilogu 7. ove Uredbe i sastavni je njezin dio.
- (3) Tehničke upute sadržane su u Prilogu 8. ove Uredbe i sastavni su njezin dio.

2. Iznimne obveze provedbe PUP-a

Članak 13.

(1) Postupci PUP-a koji se provode prema zaključku Hrvatskoga sabora odnosno zaključku ili odluci Vlade Republike Hrvatske sukladno odredbama Zakona, provode se odgovarajućom primjenom kriterija, Metodologije i Tehničkih uputa propisanih ovom Uredbom, a primjena se prilagođava zadanom obuhvatu postupka.

(2) Kada se PUP provodi za zakon, uredbu ili pravilnik koji su na snazi, kao Početna linija uzima se razdoblje od dana stupanja na snagu zakona, uredbe odnosno pravilnika, do donošenja zaključka odnosno odluke, kojima se određuje obveza PUP-a.

Postupak po Godišnjem planu i osnivanje Radne skupine

Članak 14.

(1) Radi daljnjeg postupka u skladu s Godišnjim planom SN osniva Radnu skupinu radi izrade Nacrta prijedloga Iskaza, Prijedloga Iskaza i Nacrta prijedloga propisa.

(2) Radnu skupinu imenuje Čelnik. U Radnu skupinu obvezno se imenuju službenici iz uprave SN-a koja je mjerodavna za područje u kojem se problem planira rješavati regulacijom, a koji, uobičajeno, rade na izradi propisa iz djelokruga te uprave; zatim službenici iz drugih uprava SN-a, ovisno o pravnoj prirodi problematike, te službenici drugih međuresornih tijela koje, na zahtjev Čelnika, predlože ta tijela u međuresornoj suradnji. U Radnu skupinu, po ocijenjenoj potrebi, Čelnik može imenovati i druge stručnjake iz pojedinog stručnog područja i predstavnike odabranih dionika. Radnom skupinom rukovodi službena osoba koju odredi Čelnik.

(3) Nakon što NS postupi prema propisanom postupku vezano za Nacrt prijedloga Iskaza, Radna skupina je dužna razmotriti mišljenja, prijedloge i primjedbe javnosti i zainteresirane javnosti iz savjetovanja i tek kada se ispune uvjeti propisani Zakonom, nastaviti daljnji rad na izradi Prijedloga Iskaza i Nacrta prijedloga propisa u skladu sa Zakonom i ovom Uredbom.

(4) Nakon proteka javne rasprave o Prijedlogu Iskaza i Nacrtu prijedloga propisa Radna skupina je dužna razmotriti dostavljena/izjavljena mišljenja, prijedloge i primjedbe javnosti i zainteresirane javnosti, ažurirati Prijedlog Iskaza i Nacrt prijedloga propisa, te ih, putem ravnatelja uprave, dostaviti Čelniku radi daljnjeg postupka u skladu s posebnim propisima.

IV. KONZULTACIJE, SAVJETOVANJE I JAVNA RASPRAVA

1. Konzultacije

Članak 15.

(1) U postupku izrade Prijedloga plana i u ranoj fazi izrade Nacrta prijedloga Iskaza SN provodi konzultacije s dionicima odabranim ovisno o području u kojem se problem nastoji regulacijom riješiti.

(2) Konzultacije s dionicima se provode korištenjem aktivnih metoda kao što su pisma, e-mail, bilateralni sastanci i okrugli stol te korištenjem raznih pasivnih metoda kao što su stavljanje materijala na internetske stranice SN-a i sl.

2. Savjetovanje i javna rasprava

Članak 16.

Savjetovanje i javna rasprava provode se s javnošću i zainteresiranom javnošću sukladno odredbama Zakona i prema obrascima sadržanim u Prilozima 5. i 6. ove Uredbe, koji su njezin sastavni dio.

Članak 17.

Ova Uredba stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

Klasa:
Urbroj:
Zagreb,

Predsjednica

Jadranka Kosor, dipl. iur., v.r.

Prilog 1.

OBRAZAC ODLUKE O IMENOVANJU POVJERENSTVA

Naziv SN-a

Klasa:

Urbroj:

Mjesto i datum,

-----(*navesti funkciju čelnika koji donosi Odluku*)
na temelju članka ----- Uredbe o (*navesti naziv ove Uredbe*) a vezano za utvrđivanje
Prijedloga Plana normativnih aktivnosti ----- (*navesti naziv SN-a i godinu*
na koju se planiranje odnosi), donosi

ODLUKU

I.

U Povjerenstvo za provedbu postupaka Prethodne procjene i utvrđivanje Prijedloga Plana normativnih aktivnosti za ----- (*navesti naziv SN-a i godinu na koju se planiranje odnosi*) imenuju se:

1. -----, (*navesti poslove koje osoba obavlja i ustrojstvenu jedinicu u SN-u*),
predsjednik Povjerenstva - Koordinator
2. -----, (...) zamjenik predsjednika
3. -----, (...), član
- ...
- , (...), tajnik

II.

Povjerenstvo iz točke I. ove Odluke obvezno je obavljati zadaće u skladu s odredbama Zakona i odredbama Uredbe ... („Narodne novine”, broj -----) vezano za izradu Prethodne procjene i Prijedloga Plana normativnih aktivnosti, a na što je obavezan upozoriti predsjednik Povjerenstva - Koordinator.

III.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Dostaviti:

1. Predsjedniku Povjerenstva
2. Zamjeniku predsjednika Povjerenstva
3. Članovima Povjerenstva, pojedinačno
4. Tajniku Povjerenstva
5. Pismohrana u predmetu, ovdje

Prilog 2.

Obrazac „PRETHODNA PROCJENA“, s metodološkim uputama za izradu

Ovaj Obrazac koristi se za utvrđivanje potrebe za provedbom PUP-a. Ako na neko od dva od 7. do 12. pitanja odgovorite potvrdno, PUP će biti potreban.

Broj pitanja	Pitanje na koje treba odgovoriti na jedan od sljedećih načina: sažetim osvrtom s podacima, samo navođenjem podataka, odgovorom sa „Da“ odnosno „Ne“	Da/Ne	
1.	Opišite <i>ukratko</i> problem koji se namjerava rješavati:		
2.	Opišite <i>ukratko</i> cilj koji se nastoji postići:		
3.	Navedite adresate na koje se problem sada trenutno odnosi i adresate na koje bi se mogao odnositi pro futuro (primjerice: male tvrtke, druga ministarstva, nevladine udruge, potrošači, dobrotvorne organizacije, umirovljenici i sl.)		
4.	Opišite detaljno sve opcije kojima bi se mogao postići cilj:		
5.	Odredite vremenski okvir i ključne izazove vezane za postizanje ciljeva unutar tog okvira:		

6.	<p>Hoće li neka od predloženih rješenja za postizanje cilja zahtijevati promjenu važećih propisa i kojih? Ako je tako, navedite sve važeće propise u svezi s ciljem i naznačite one koji će se morati mijenjati. Ukoliko u RH nema važećih propisa u području u kojem se cilj namjerava postići navedite važeće zakonodavstvo EU u tom području, ukoliko postoji odnosno obvezujuće međunarodne ugovore za RH u tom području ako ih je RH potvrdila.</p>		
7.	<p>Hoće li način na koji se cilj namjerava postići i sam cilj imati značajan ekonomski učinak? (primjerice: hoće li donijeti više troškova za male tvrtke nego za velike?)</p>		
8.	<p>Hoće li način na koji se cilj namjerava postići imati značajan fiskalni utjecaj na državni odnosno proračune jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i u kojem smislu?</p>		
9.	<p>Hoće li način na koji se cilj namjerava postići i sam cilj imati značajan utjecaj na interesne skupine u društvu odnosno društvo u cjelini ? (primjerice: na društveno uključenje ili zaštitu određenih skupina)</p>		
10.	<p>Hoće li postizanje cilja imati značajan utjecaj na okoliš, održivi razvitak i s tim u svezi na zdravlje ljudi? (primjerice: utjecaj na ispuštanje stakleničkih plinova, na šume, utjecaj na gospodarenje otpadom, utjecaj na biljni i životinjski svijet, zaštitu voda, zaštitu tla, zaštitu kulturne baštine i sl.)</p>		
11.	<p>Postoji li potreba za provedbom administrativnih i upravnih postupaka vezano za adresate i s kojim ciljem ? (primjerice: dodjela ovlaštenja, utvrđivanje prava i/ili obveza posebnim upravnim aktom, provedba upravnog/inspekcijskog nadzora i sl.):</p>		
12.	<p>Hoće li za postizanje cilja biti nužan povezani rad više tijela državne uprave odnosno tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave i kojih?</p>		

--	--	--	--

Uz ovaj Obrazac obvezno se prilažu Teze za normativno rješenje problema.

Metodološke upute za izradu Prethodne procjene:

Prvi korak: Identificirati problem ili pitanje i razmisliti o ciljevima koji se trebaju postići:

U širem smislu postupak PUP-a počinje unutar tima za politiku SN-a. Tim za politiku trebao bi imenovati osobu odgovornu za koordiniranje razvoja PUP-a unutar SN.

Prvi zadatak je ispuniti obrazac „Prethodna procjena“ za svako namjeravano regulatorno rješenje u području djelokruga SN-a. Prethodnom procjenom, na podlozi kriterija propisanih ovom Uredbom treba odrediti je li PUP-a potrebna za određeno regulatorno/normativno rješenje odnosno rješenje problema čije je rješavanje predloženo.

U tom postupku treba osobito:

1. Objasniti koji je problem i zašto je potrebna regulacija za njegovo rješavanje,
2. Identificirati adresate/njihove skupine, na koje taj problem utječe,
3. Navesti odgovarajuće propise ili druge inicijative, koji se odnose na isti problem odnosno pitanja s tim u svezi,
4. Razmotriti ciljeve i željene ishode – identificirati poboljšanja koja se namjeravaju postići i sve očekivane prepreke tim poboljšanjima (primjerice: nedostatak sredstava za implementaciju i provođenje prijedloga, slab odaziv adresata, nedovoljnu kapacitiranost institucionalnog sustava i sl.),
5. utvrditi koji su očekivani ishodi i planirani učinci promjena?
6. Identificirati koristi i troškove za sve skupine adresata na koje promjena djeluje (primjerice: za tvrtke, građane i dr.) te na koje promjena može posredno utjecati i/ili utjecati pro futuro (ovo će pomoći u odabiru opcija).

Druzi korak: Identificirati vremenski raspored i sredstva, sastaviti radni plan

Koordinator bi trebao:

1. Sastaviti nacrt plana za razvoj konkretnog PUP-a. Ovaj plan bi trebao sadržavati vremenski raspored pojedinih radnji i identificirati ključne zadatke i rezultate razvoja postupka.
2. Osigurati da budu prepoznate potrebe za sve ključne osobe koje bi trebale sudjelovati u postupku – primjerice: analitičari, pravnici, ključni dionici i drugi stručnjaci, te osigurati da je svima jasna njihova uloga i vremenski raspored djelovanja.
3. Predložiti Čelniku odgovarajući sastav Povjerenstva, ovisno o području iz kojega je prepoznat problem koji se nastoji riješiti.
4. Utvrditi nacrt plana djelovanja Povjerenstva u SN-u, te ga usuglasiti s mjerodavnim ravnateljima uprava koji će nadzirati i poduprijeti djelovanje Povjerenstva i osigurati potrebna sredstva.

Prilog 3.

OBRAZAC PRIJEDLOGA PLANA NORMATIVNIH AKTIVNOSTI

Naziv SN				
PRIJEDLOG PLANA NORMATIVNIH AKTIVNOSTI U PODRUČJU HRVATSKOG ZAKONODAVSTVA				
(Na temelju čl. 9., st. 2., alineje 1. Zakona o procjeni učinaka propisa, Narodne novine br. 90/11)				
Redni broj	Naziv propisa	Stručni nositelj	Zakonska osnova za donošenje	Upućivanje u proceduru Vlade RH (navesti u kojem tromjesečju)
1.				
2.				
PRIJEDLOG PLANA NORMATIVNIH AKTIVNOSTI VEZANO ZA POSTUPAK PROCJENE UČINAKA PROPISA				
(Na temelju čl. 9., st. 2., alineje 2. Zakona o procjeni učinaka propisa, Narodne novine br. 90/11)				
Redni broj	Naziv propisa	Stručni nositelj	Zakonska osnova za donošenje	Upućivanje u proceduru Vlade RH (navesti u kojem tromjesečju)
1.				
2.				

UPUTA: Dodati potreban broj redova sukladno broju propisa koji su predviđeni planovima normativnih aktivnosti SN-a.

Prilog 4.

OBRAZAC ISKAZA O PROCJENI UČINAKA PROPISA

[NAZIV SN-a]

**ISKAZ O PROCJENI UČINAKA PROPISA
ZA
[PRIJEDLOG ZAKONA ...]**

[mjesto, datum]

UPUTA: Tekst označen *italicom* potrebno je brisati tijekom popunjavanja obrasca.

1. Problem

[Ukratko navesti rezultate analize postojećeg stanja područja koje se namjerava zahvatiti propisom. Prilikom analize postojećeg stanja koriste se relevantni podaci i rezultati praćenja provedbe propisa ukoliko postoji propis odgovarajućeg sadržaja u istom području i dio je važećeg zakonodavstva RH.]

Jasno i sažeto prezentirati problem imajući u vidu i utvrđeni problem iz ispunjenog obrasca Prethodne procjene.

Sažeto opisivanje problema može biti lakše uz sljedeće smjernice:

- kratko i jasno opišite prirodu problema uz potporu relevantnih statističkih trendova ili drugim relevantnim izvorima podataka,*
- navedite uzroke problema tj. temeljno ishodište nastalog problema,*
- odredite razmjere problema, navodeći točne brojke ondje gdje je to moguće,*
- navedite tko je najviše pogođen, odnosno zahvaćen problemom (koji dio stanovništva, koji gospodarski sektor, koje područje zaštite okoliša i dr.)]*

2. Ciljevi

[Na temelju utvrđenog problema, ukratko navedite cilj/eve koji želite postići kako bi riješili utvrđeni problem, odnosno utjecali na njegovo rješavanje.]

Prilikom utvrđivanja cilja/eva bitno je uzeti u obzir SMART kriterije:

- Specific (specifični)*
- Measurable (mjerljivi)*
- Achievable (ostvarivi)*
- Realistic (realistični)*
- Time-dependent (vremenski ograničeni)*

Prilikom utvrđivanja cilja/eva izvršite uvid u ispunjeni obrazac Prethodne procjene.]

3. Moguće opcije

[Prilikom utvrđivanja mogućih opcija za rješavanje problema i postizanje cilja, potrebno je

izraditi najmanje dva prijedloga koja se odnose na nenormativno rješenje i najmanje dva prijedloga mogućih normativnih rješenja, koji mogu dovesti do utvrđenog to jest zadanog cilja.

Kod utvrđivanja nenormativnog rješenja, obvezno je navesti opciju "ne poduzimati ništa". Na taj način utvrđuje se stanje koje će se, sudeći po trendovima, nastaviti i dalje bez poduzimanja daljnjih koraka od strane SN-a. U slučaju važećeg propisa, opcija "ne poduzimati ništa" obuhvaća analizu postojećeg stanja od trenutka donošenja tog propisa.

Drugi prijedlog nenormativnog rješenja odnosi se na opciju rješavanja problema bez donošenja novog ili izmjene postojećeg zakonodavstva. Takvo nenormativno rješenje obuhvaća način rješenja problema unutar strukovnih organizacija odnosno drugih interesnih udruženja. Također, takvo rješenje obuhvaća kampanje, projekte i slične aktivnosti koje mogu u konačnici dovesti do navedenog cilja bez intervencije u zakonodavstvo.

Dva prijedloga normativnih rješenja obuhvaća rješavanje problema i postizanje utvrđenih ciljeva regulacijom, koja najčešće vodi ka donošenju novog propisa odnosno izmjenom postojećeg zakonodavstva.]

3.1. OPCIJA 1 – ne poduzimati ništa (ne normativno rješenje)

3.2. OPCIJA 2: - (nenormativno rješenje)

3.3. OPCIJA 3: - (normativno rješenje)

3.4. OPCIJA 4: - (normativno rješenje)

4. Usporedba opcija

[U tablici jasno i sažeto iznesite glavne troškove i koristi svih navedenih opcija. Svaku tvrdnju potrebno je potkrijepiti dokazima, činjenicama i ostalim službenim podacima koje su dostupni. Analiza svakog troška i koristi može se iznijeti kvantitativno i kvalitativno. Ako postoje brojevi pokazatelji za iznesene tvrdnje potrebno ih je navesti uz obvezno navođenje izvora podataka. Ukoliko nije moguće brojčano potkrijepiti tvrdnje, sažeto i jasno potkrijepite tvrdnje opisno uz navođenje izvora podataka, trendova ili studija slučaja. Prilikom analize učinaka sažeto:

- odredite gospodarske (financijske), društvene koristi i troškove te koristi i troškove zaštite okoliša,
- odredite i odvojeno procijenite specifične učinke (npr. distribucijske učinke, učinak na mala i srednja poduzeća i tržišnu konkurenciju).

Kod fiskalnih učinaka sažeto navedite učinak na državni proračun, a detaljna analiza fiskalnog učinka provodi se prema posebnim propisima u PFU obrascu.

U tablicu navedite sažeto i jasno troškove i koristi svake opcije, a detaljnu analizu prikažite u prilogu ovog Iskaza.]

Opcije	Koristi	Troškovi
Opcija 1: ne poduzimati ništa		

Opcija 2: <i>(nenormativno rješenje)</i>		
Opcija 3: <i>(normativno rješenje)</i>		
Opcija 4: <i>(normativno rješenje)</i>		

UPUTA: Ovaj dio Iskaza popunjava se pri ažuriranju Nacrta prijedloga Iskaza, a nakon provedenog savjetovanja i ponovno se ažurira nakon javne rasprave kod izrade Prijedloga Iskaza

5. Savjetovanje

[Savjetovanje se provodi u trajanju od 30 dana, a po potrebi i ovisno o složenosti materije, i duže objavom na internetskoj stranici. Tijekom savjetovanja potrebno je provesti jedno ili više javnih izlaganja materije koja je predmet savjetovanja neposrednim kontaktom s dionicima putem okruglog stola i sl..

Sažetak postupka savjetovanja s javnošću potrebno je iznijeti na jasan način i s točnim datumima početka i završetka savjetovanja, kao i datume provedenog okruglog stola i sl.. Potrebno je navesti broj ukupno zaprimljenih mišljenja, primjedbi i prijedloga koji su pristigli pisanim putem u vrijeme savjetovanja te broj prihvaćenih komentara na Prijedlog Iskaza odnosno na prijedlog propisa. Potrebno je navesti ukupni broj zaprimljenih mišljenja, primjedbi i prijedloga.] Sve se odgovarajuće primjenjuje i na javnu raspravu.

6. Praćenje provedbe i evaluacija

[Za svaku opciju potrebno je sažeto:

- navesti kratki pregled postupka provedbe,*
- utvrditi osnovne indikatore za praćenje provedbe,*
- utvrditi osnovne indikatore za evaluaciju provedbe.*

Za navedene opcije potrebno je sažeto opisati način provedbe opcije, navesti tijela odnosno institucije koje bi provodile opciju. Ključno je predvidjeti tko, na koji način i u kojem vremenskom okviru bi provodio opcije. Na taj način će se donositelji odluka upoznati sa mogućim načinima provedbe opcija. Sažeto i jasno navedite vremenske rokove provedbe i glavne rezultate provedbe kako bi se omogućilo kontinuirano praćenje provedbe, kao i naknadna evaluacija provedbe opcija.]

7. Preporuka

[Kratko i sažeto prezentirajte rezultate provedenog postupka procjene učinaka propisa. Ponovite ukratko utvrđeni problem i ciljeve. Ukratko zaokružite analizu koristi i troškova za

sve opcije te na temelju dobivenih rezultata analize i provedenog savjetovanja sažeto preporučite opciju koja je optimalno rješenje za utvrđeni problem.

PREPORUČENA OPCIJA:

Temeljni kriterij za odabir rješenja ,to jest opcije, jest da ukupne neto koristi premašuju ukupne neto troškove. Preporučena opcija mora se objektivno temeljiti na prethodnoj izvršenoj analizi i prikupljenim podacima.]

8. Prilozi (u tablici navesti ime priloga)

[U prilogu se prilažu svi dokumenti, analize i rezultati korisni za donositelje odluka]

Prilog 5.

OBRAZAC INFORMACIJE O PROVEDBI SAVJETOVANJA O NACRTU PRIJEDLOGA ISKAZA O PROCJENI UČINAKA PROPISA

I N F O R M A C I J A

o provedbi savjetovanja s javnošću i zainteresiranom javnošću povodom izrade Nacrta prijedloga Iskaza o procjeni učinaka -----(navesti namjeravani naziv propisa)

**Nositelj izrade Nacrta prijedloga Iskaza o procjeni učinaka -----
----- (navesti namjeravani naziv propisa) je (upisati nadležnog SN-a).**

Pravni izvori:

Temelj za izradu Nacrta prijedloga Iskaza je..... (navesti temelj iz Zakona, i Godišnjeg plana).

Neposredni dionici u izradi ovog Nacrta prijedloga Iskaza su:

.....

Ostali dionici u pripremnoj fazi izrade ovog Nacrta prijedloga Iskaza su:

.....

Način sudjelovanja javnosti u postupku savjetovanja:

Javnost može u postupku savjetovanja o Nacrtu prijedloga Iskaza o procjeni učinaka -----
----- sudjelovati davanjem mišljenja, primjedbi i prijedloga u
pisanom obliku na taj Nacrt. Nacrt se objavljuje u nastavku ove informacije na internetskim
stranicama (navesti internet stranice).

Primjedbe, prijedlozi i mišljenja dostavljaju se **u razdoblju od 30 dana od dana objave na internetskoj stranici ovoga tijela**, na adresu:(navesti adresu); elektroničkom poštom na: e-mail:(navesti e-mail),(navesti broj faxa):.

Tijekom naprijed navedenog razdoblja Nacrt prijedloga Iskaza razmotrit će se i na okruglom stolu s dionicima prema posebnom pozivu, a Nacrt će biti dostavljen i nadležnim i drugim središnjim tijelima državne uprave radi davanja mišljenja.

Nakon što se razmotre sva prispjela mišljenja, prijedlozi i primjedbe ažurirat će se Nacrt prijedloga Iskaza, te će se, kada se ispune svi propisani uvjeti, pristupiti izradi Prijedloga Iskaza i Nacrta prijedloga -----.

Način informiranja javnosti o prihvaćenim i neprihvaćenim mišljenjima, prijedlozima i primjedbama dostavljenim za vrijeme predmetnog savjetovanja:
SN će na svojim internetskim stranicama dati odgovarajuću obavijest.

(navod funkcije i
potpis Čelnika)

UPUTA:

1. Ova Informacija se objavljuje na internetskim stranicama SN-a u trajanju od minimalno 30 dana. Obvezni sastavni dio te informacije je Nacrt prijedloga Iskaza sa Tezama za izradu propisa.
2. Ovaj obrazac treba primijeniti na odgovarajući način i u postupku javne rasprave o Prijedlogu Iskaza i o Nacrtu prijedloga propisa.
3. O zaprimljenim mišljenjima, prijedlozima i primjedba javnosti i zainteresirane javnosti u postupku savjetovanja i javne rasprave, javnost i zainteresiranu javnost SN je dužan obavijestiti putem internetske stranice (i na druge primjerene načine ukoliko je to moguće), na način da obrazloži koje primjedbe su prihvaćene a koje nisu i zbog čega nisu.

Prilog 6.

OBRAZAC ZA POSTUPANJE PRI KONZULTACIJAMA, PROVEDBI SAVJETOVANJA/JAVNE RASPRAVE PUTEM „OKRUGLOG STOLA“ I SL.

Naziv događaja: SN :

Datum: Kontakti:
Uvodna riječ Čelnika SN-a ili službena uvodna riječ (ako je primjereno), s navodom dnevnog reda
Završni pregled (izvještaj) i uvod, uključujući opis što prijedlozi nastoje postići, zašto i koje su očekivane koristi toga.
Povod/razlog: Što se događalo prethodno, što su pokazale konzultacije; koje je prethodne postupke poduzeo SN u vezi komunikacije s onima na koje utječe politika u pitanju i koji su bili ishodi? Također, indikacije za koga će savjetovanje biti od osobitog interesa.
Opisati koji je bio pristup do sada provedenim konzultacijama, a koji je pristup ovom savjetovanju: (primjerice: zahtijevani su odgovori stručnjaka na postavljena pitanja, usmeno, pisanim putem, poslani su materijali na uvid i sl. odnosno pisani prijedlozi, mišljenja i primjedbe trebaju biti dostavljeni na [ime i adresa kontakta], konzultacijski događaji koji se trebaju održati (navesti datume i mjesta) itd.
Glavno tijelo, s jasno naglašenim ključnim pitanjima:
Kratki pregled pitanja:
Dodatne informacije: na primjer, reference za PUP; navesti gdje treba poslati mišljenja i primjedbe, početne i završne datume savjetovanja i dr.
Standardni obrazac za odgovore ili elektronički upitnik koji će se koristiti: Uključiti ime, email adresu, je li odgovor dan u ime organizacije ili pojedinca, navesti pitanja za konzultacije/savjetovanje, pozvati na davanje komentara, navesti želi li autor komentara objaviti svoje ime ili ne.
Objašnjenje terminologije (primjerice: Je li potreban glosar?)
Prilozi: uključiti sve dokumente o kojima se savjetovanje održava

UPUTA:

1. O održanim konzultacijama/savjetovanju/javnoj raspravi treba obvezno sačiniti bilješku/zapisnik.
2. O zaprimljenim mišljenjima, prijedlozima i primjedba javnosti i zainteresirane javnosti u postupku savjetovanja i javne rasprave javnost i zainteresiranu javnost SN je dužan obavijestiti putem internetske stranice (i na druge primjerene načine ukoliko je to moguće), na način da obrazloži koje primjedbe su prihvaćene a koje nisu i zbog čega nisu.

Prilog 7.

METODOLOGIJA PROVEDBE PUP-a.

1. IZRADA NACRTA PRIJEDLOGA ISKAZA

Prvi korak: Identificirati problem ili pitanje i razmisliti o ishodima

Koordinator u suglasnosti s mjerodavnim ravnateljem uprave u SN-u utvrđuje nastavak postupka PUP-a na temelju Prethodne procjene za svako normativno rješenje u skladu s Godišnjim planom. U te svrhe oni utvrđuju vremenski raspored, potrebna sredstva i radni plan.

Zadaće Koordinatora su:

1. Sastaviti nacrt plana za razvoj PUP-a u SN. Ovaj nacrt bi trebao sadržavati vremenski raspored i prepoznate ključne zadatke o daljnjim koracima u postupanju;
2. Osigurati da su prepoznate potrebe za sve ključne osobe koje će biti uključene u postupak – primjerice: analitičari, pravnici, članovi radnih grupa i ostali ključni dionici, te osigurati da je svima jasna njihova uloga i vremenski raspored;
3. Predložiti Čelniku osnivanje Radne skupine odnosno više Radnih skupina u SN-u;
4. Utvrditi nacrt plana djelovanja Radne skupine, uključujući i ravnatelje uprava koji će morati poduprijeti djelovanje Radne skupine.

Druzi korak: Definirati Opcije - 'ne činiti ništa', ne-normativno rješenje i normativno rješenje – prikupiti dokaze za svaku od opcija, provesti analizu i obaviti neformalne konzultacije

U ovom koraku treba započeti s postupkom utvrđivanja mogućih opcija što uključuje:

- Opciju 'ne činiti ništa', koja je bitna čak i ako nije stvarna opcija, jer osigurava početnu liniju prema kojoj sve druge opcije mogu biti izmjerene;
- Ne-normativno rješenje (primjerice: kampanje za edukaciju i podizanje stupnja svijesti, doprinoseći boljem provođenju postojeće legislative – vidjeti mogućnosti prema Prilogu 8. ove Uredbe „Kontrolna lista mogućnosti“.
- Normativna rješenja: ponuditi najmanje dva normativna rješenja.

U ovom koraku postupka potrebna je analitička podrška za stvaranje baze dokaza. Poblježe upute o tome kako procijeniti troškove i koristi sadržane su u Tehničkim uputama iz Priloga 8. ove Uredbe.

U ovom koraku treba osobito:

1. objasniti sve razmotrene opcije,

2. razmotriti postoje li ikakvi propusti u identificiranju utjecaja na ciljane skupine? Ako se utvrdi da postoje, može se nastaviti s daljnjim istraživanjima i/ili pribavljanjem podataka putem konzultacija.

Za svaku opciju treba:

1. Identificirati sve troškove i koristi za očekivane utjecaje na svaku pojedinu ciljanu skupinu,
2. Odrediti pretpostavke na kojima se temelje projekcije ili prognoze,
3. Utvrditi otpornost na manja odstupanja, nezavisnost i relevantnost dokaza koji podupiru određenu pretpostavku,
4. Uzeti u obzir moguće rizike: što može spriječiti realizaciju očekivanih koristi, povećati troškove, ili uzrokovati neočekivane ishode i posljedice?
5. Hoće li imati značajan ekonomski utjecaj, općenito ili i za pojedine sektore (primjerice: Hoće li trošak biti veći za manje tvrtke ili za veće?)
6. Hoće li imati značajan socijalni utjecaj –uključujući i jednakost – primjerice: uključivanje u društvene procese i odgovarajuću potrebu zaštite određene društvene skupine, kao što su npr. osobe s invaliditetom ili djeca?. Ovo pitanje odnosi se na sve kriterije iz članka 6. ove Uredbe.
7. Hoće li imati značajan utjecaj na okoliš – potrebno je razmotriti sve možebitne utjecaje prema kriterijima iz članka 7. ove Uredbe?.
8. Predočiti najtočniju procjenu ukupnih neto koristi.

Sve navedene informacije trebale bi biti uključene u Nacrt prijedloga Iskaza. No, moguće je da će postojati nedostaci u dostupnim informacijama. Stoga je potrebno do tih informacija doći putem konzultacija.

Treći korak: Sastaviti Nacrt prijedloga Iskaza i provesti savjetovanje

Službenik odgovoran za izradu Nacrta prijedloga Iskaza u mjerodavnoj upravi SN-a izrađuje Nacrt uz suradnju s Koordinatorom i drugim stručnjacima iz Radne skupine. Nakon što Nacrt bude utvrđen na Radnoj skupini, odobren od ravnatelja uprave i kada se pribavi odobrenje Čelnika za njegovu objavu na internet stranice, dostavlja se nadležnoj službi SN-a radi objave na internetskim stranicama radi provedbe savjetovanja.

Ključni zadaci koje pri tome treba obaviti su:

- da savjetovanje traje najmanje 30 dana,
- u savjetovanje treba uključiti i proaktivnu i ciljanu komunikaciju s ključnim dionicima (primjerice: okrugli stol, bilateralne sastanke, individualna pisma i sl.)
- u dokumentima vezano za provedbu savjetovanja potrebno je:
 - slijediti upute vezano za najbolju praksu prema propisanom obrascu;
 - priložiti nacrt prijedloga Iskaza s Tezama o normativnom rješenju;
 - jasno izložiti materiju koja je predmet savjetovanja, predložena rješenja i namjeravane ciljeve u vezi svrhe i područja djelovanja politike te očekivane troškove i koristi;

- pitati specifična pitanja, posebno tamo gdje postoje nedostaci u bazi dokaza ili se traži konsenzus oko postavljenih pretpostavki (primjerice oko toga na koga će prijedlog utjecati i koji će biti učinci) – cilj je potaknuti dionike da osiguraju informacije koje su relevantne za konzultacije;
- osigurati da je savjetovanje osmišljeno tako da bude dostupno i ciljano na ljude kojima je i namijenjeno; i
- svesti opterećenje savjetovanjem na minimum – učiniti ga jednostavnim, s jasnim zahtjevima za povratne informacije vezano za specifična pitanja, čime će se osigurati učinkovitost savjetovanja i podrška dionika i ostale javnosti u postupku PUP-a,

Nacrt prijedloga Iskaza s Tezama za normativno rješenje bi trebao biti podijeljen sljedećim dionicima:

- zainteresiranim stranama u javnom sektoru, uključujući one koji će morati implementirati i provesti prijedlog
- privatnom sektoru – primjerice:
 - Gospodarskoj komori
 - drugim relevantnim poslovnim i stručnim udrugama
 - akademskim organizacijama
 - ostalim relevantnim institucijama
- nevladinim udrugama
- civilnom društvu
- građanima, primjerice: putem potrošačkih skupina i ostalih reprezentativnih tijela ili izravno kao pojedincima putem internet stranice SN-a.

Postoji niz koraka koje je potrebno poduzeti:

- upotrijebiti obrasce pojedinih akata prema priložima iz ove Uredbe,
- postići interni dogovor i pribaviti finalno odobrenje za pokretanje savjetovanja.

Četvrti korak: Analizirati mišljenja, prijedloge, i primjedbe dobivene na savjetovanju, ažurirati potom Nacrt prijedloga Iskaza, te potvrditi preporučenu opciju

Po završetku savjetovanja, uprava u okviru svojeg djelokruga pri SN-u treba:

- obaviti uvid i razmotriti sve primljene prijedloge, mišljenja i primjedbe te razmotriti koje postupke još treba poduzeti. Ključno je osigurati dovoljno vremena kako bi se provela suvisla analiza;
- ažurirati Nacrt prijedloga Iskaza na temelju prijedloga, mišljenja primjedbi, dobivenih putem savjetovanja;
- izraditi i na internetskoj stranici SN-a objaviti obavijest o svim prijedlozima, mišljenjima i primjedbama zaprimljenim u postupku savjetovanja, navesti koje su prihvaćene a koje nisu prihvaćene i obrazložiti razloge njihova neprihvaćanja;
- na temelju ovih informacija, potvrditi preporučenu opciju; i

- saznanja, odnosno informacije pribavljene savjetovanjem pomoći će SN-u da odluči je li regulatorna intervencija još uvijek preporučena.

Ukoliko informacije dobivene putem savjetovanja ne podupiru preporučenu opciju, moguće je da će SN morati razmotriti jesu li potrebne daljnje konzultacije. U tom slučaju treba ažurirati odnosno osmisliti plan daljnjeg djelovanja. Koordinator će pomoći savjetima u vezi s ovim pitanjem.

Na kraju ove etape, SN bi trebao imati revidirani Nacrt prijedloga Iskaza, te bi putem Radne skupine trebao pristupiti izradi Prijedloga Iskaza i Nacrta prijedloga propisa ukoliko je to i nadalje ostala preporučena opcija SN-a.

Peti korak: Izrada Prijedloga Iskaza i Nacrta prijedloga propisa i provedba javne rasprave:

Radna skupina (prvenstveno zaduženi službenici mjerodavne uprave SN, koji su članovi Radne skupine) će:

1. Na temelju ažuriranog Nacrta prijedloga Iskaza izraditi Prijedlog Iskaza i Nacrt prijedloga propisa (*na odgovarajući način koristeći propisani obrazac iz ove Uredbe*).
2. Osigurati da dokazi pokazuju zašto je preporučena opcija najbolja opcija i o tome postići interni dogovor u SN-u.
3. SN će potom o Prijedlogu Iskaza i Nacrtu prijedloga propisa provesti javnu raspravu na način propisan Zakonom i ovom Uredbom.
4. Nakon provedene javne rasprave na propisani način u trajanju od minimalno 15 dana, Radna skupina će ažurirati Prijedlog Iskaza i Nacrta prijedloga propisa i putem ravnatelja mjerodavne uprave dostaviti Čelniku na odobrenje radi daljnjeg postupka SN-a,
5. SN će po odobrenju Čelnika, na Prijedlog Iskaza i Nacrt prijedloga propisa, u daljnjem postupku pribaviti mišljenja nadležnih tijela i suglasnost Ureda za zakonodavstvo.

Šesti korak: Dostavljanje Prijedloga Iskaza i Nacrta prijedloga propisa na daljnji postupak Vladi Republike Hrvatske:

Prijedlog Iskaza i Nacrt prijedloga propisa dostavljaju se na daljnji postupak Vladi Republike Hrvatske sukladno posebnim propisima kada su ispunjeni svi uvjeti propisani Zakonom i ovom Uredbom.

Nakon što je zakon donesen, objavljen i stupio na snagu, SN započinje s praćenjem provedbe zakona i evaluacijom kako bi se osiguralo postizanje ciljeva zakona.

Praćenje provedbe zakona treba se osigurati tijekom njegove primjene u cijelosti – uključujući i njegove provedbene propise nakon što se donesu i stupe na snagu.

Moglo bi, primjerice, uključivati mjesečne, kvartalne ili godišnje statistike o ishodima. Evaluacija je kasniji proces u kojem se gleda unatrag nakon određenog vremenskog razdoblja, primjerice - od tri godine – te se ispituje:

- Je li politika postigla planirane ciljeve
- Koji su još rezultati proizašli iz implementiranja politike, pozitivni i negativni

Prilog 8. **TEHNIČKE UPUTE**

KAKO RAZMOTRITI MOGUĆE OPCIJE ?

Ovaj Prilog daje opći pregled mogućnosti kako razmotriti sve relevantne opcije na samom početku razvoja politike, uključujući alternativne opcije predložene u normativnim opcijama.

MOGUĆA RJEŠENJA PO POJEDINIM OPCIJAMA

1. NE ČINITI NIŠTA

U opciji ne činiti ništa prikazuje se sadašnje stanje problema i njegovo djelovanje pro futuro ukoliko se ne čini ništa.

2. OSTALA MOGUĆA NENORMATIVNA RJEŠENJA

Opcija nenormativnih rješenja podrazumijeva osobito:

- *samoregaciju*
- *koregulaciju*
- *informiranje i obrazovanje*

Tablica 1 sadrži pregled mogućih nenormativnih rješenja

Primjeri mogućih nenormativnih rješenja	Primjeri
Samoregulacija: pristup kojim adresati na autonoman način uređuju međusobne odnose.	<ul style="list-style-type: none">• Sporazumi• Sektorski sporazumi• Sporazumi na razini asocijacija
Koregulacija: uključuje dvostrani odnos između sektora i izvršne vlasti.	<ul style="list-style-type: none">• Kolektivni ugovori• Granski kolektivni ugovori
Informiranje i obrazovanje: koristi se u svrhu donošenja informiranih odluka, primjerice kampanje za edukaciju i podizanje razine svijesti, koje doprinose boljem provođenju postojeće legislative.	<ul style="list-style-type: none">• Kampanja o podizanju svijesti o potrebi odvojenog skupljanja otpada koja se provodi u osnovnim školama• Držanje predavanja u predškolskim ustanovama vezano za ponašanje u prometu

3. MOGUĆA NORMATIVNA RJEŠENJA

Moguća normativna rješenja primjerice mogu biti:

- izrada novog zakona
- izmjene i/ili dopune postojećeg zakona
- predlaganje alternativnih rješenja pojedinih odredbi propisa

Upute za procjenu koristi, troškova i rizika

Ovaj Prilog daje kratak pregled načina na koji bi se koristi, troškovi i rizici trebali procjenjivati unutar PUP-a. To uključuje tehnike koje se mogu koristiti, izvore iz kojih se mogu dobiti informacije, te način na koji opcije mogu biti uspoređene.

Količina provedene analize bi uvijek trebala biti proporcionalna značaju predložene promjene politike. Što su veće koristi, troškovi i rizici neke politike, to više vremena, i truda je potrebno uložiti na razmišljanje i procjenjivanje vjerojatnih posljedica.

Kolike su koristi, troškovi i rizici?

Koristi: poboljšavaju situaciju za neke ljude, grupe, organizacije ili društva. To može utjecati na njihovo materijalno stanje, zdravlje, stupanj obrazovanja ili na njihove mogućnosti. Za trgovačka društva, to može biti kroz širenje njihovog udjela na tržištu, smanjenje administrativnog opterećenja s kojim su suočeni ili povećanje njihove margine profita. Društvene koristi može biti vrlo teško kvantificirati i moguće je da će biti uključene unutar PUP-a kao procijenjene koristi izražene u novcu, odnosno kao kvalitativne koristi.

Ponekad postoje koristi za neke, dok druge očekuju troškovi. To je pitanje pravedne financijske raspodjele koje može biti naglašeno i procijenjeno unutar same PUP-a.

Na primjer trebaju li naknade za studiranje biti plaćene od strane studenata (kroz kredite koji će kasnije biti isplaćeni od buduće zarade), roditelja, poreznih obveznika općenito ili kao doprinos svih zajedno?

Troškovi: pogoršavaju situaciju za neke ljude, grupe, organizacije ili društva. Za pojedince, to bi moglo smanjiti prihode ili ograničiti njihovu slobodu. Za trgovačka društva pogoršanje situacije bi moglo biti kroz nametanje administrativnih opterećenja, smanjenje njihove margine profita ili otvaranje njihovog tržišta vanjskoj konkurenciji (ovo zadnje može imati koristi za društvo, kroz smanjenje cijene, a utjecati na pojedina trgovačka društva putem smanjenja njihovog udjela na tržištu). Troškovi se mogu pojaviti ili u obliku gubitka ili neostvarenih koristi.

Rizici: stvari koje mogu poći krivo vezano za predloženu intervenciju politike. Neki rizici mogu biti predviđeni unaprijed, i u tim slučajevima se moraju poduzeti određeni postupci kako bi se ublažili rizici. Također, treba uključiti potencijalne neplanirane posljedice. Uključivanje dionika u ranijim fazama postupka može pomoći identificirati rizike te pronaći rješenja za njihovo ublažavanje.

Koliko god je to moguće, koristi i troškovi, te rizici, ako se provode postupci za njihovo ublažavanje, bi se trebali novčano izraziti. To dopušta vrlo direktnu usporedbu opcija politike. Ako se koristi i troškovi ne mogu novčano izraziti, tada se

opcije još uvijek mogu usporediti, ali je to teže učiniti, budući da zahtjeva prosudbe, odnosno procjene, a ne čvrstu odluku.

Koristi, troškovi i rizici mogu se također podijeliti u one koji su rezultat **tranzicije** te u one koji su **kontinuirani**. Tranzicijske koristi, troškovi i rizici su oni koji su ograničeni na vremensko razdoblje između trenutka u kojem je uvedena promjena politike i onog u kojem se očekuje da ta promjena u potpunosti stupi na snagu. Trajanje ovog vremenskog razdoblja ovisit će o samoj intervenciji politike. Kontinuirane koristi troškovi i rizici su oni koji su vezani za intervenciju politike dugoročno. Stoga, na primjer, ako se izgradi nova škola, trošak same gradnje je tranzicijski trošak. Povećani troškovi nastali uslijed zapošljavanja kadra predstavljaju tada kontinuirani trošak, a obrazovanje koje škola osigurava predstavlja kontinuiranu korist.

Postoji velika uloga **pretpostavki** koje stoje u pozadini svih analiza troškova, koristi i rizika, te stoga što neće uvijek biti moguće reći s apsolutnom sigurnošću što će se dogoditi, morat će se barem neke od analiza temeljiti na pretpostavkama. Pretpostavke bi u najvećoj mogućoj mjeri trebale bi biti temeljene na dosadašnjem iskustvu i dostupnim dokazima. Ako to nije moguće, teorijsko opravdanje za dane pretpostavke može biti od pomoći. Vrlo je važno zauzeti jasno stajalište u vezi postavljenih pretpostavki i njihovih temelja, budući da će se na taj način razjasniti zašto se smatra da će neke od opcija politike o kojima se raspravljalo rezultirati koristima, troškovima i rizicima.

Kako možemo odlučiti hoće li politika rezultirati koristima, troškovima ili rizicima?

U ovom koraku, mora se razmisliti o vjerojatnim posljedicama opcija politike koje se predlažu. Neki od učinaka bit će vrlo direktni, na primjer, nametanje minimalne cijene na proizvod koja je iznad tržišne cijene imat će jasan trošak za potrošače koji su odlučili i dalje kupovati taj proizvod. Slično, uvođenje politike koja produljuje vrijeme obaveznog obrazovanja za djecu imat će izravan učinak na državu s obzirom da će biti potrebno osigurati još jednu dodatnu godinu obrazovanja, no također će imati koristi za djecu jer će povećati njihov stupanj obrazovanja, dakle povećati njihovu potencijalnu zaradu kasnije u životu.

Izravni i neizravni troškovi

Naprijed opisani učinci, vezano za povećanje cijena s kojim se suočavaju potrošači, a koje proizlazi iz nametanja minimalne cijene te troškovi osiguravanja dodatne godine obrazovanja koje snosi Vlada, predstavljaju **izravne učinke**.

Neki učinci nisu tako izravni. Primjerice, produljenje obaveznog obrazovanja može podići nacionalnu produktivnost kroz obrazovaniju radnu snagu, što će voditi višim plaćama te većem bruto društvenom proizvodu. Također, to bi moglo doprinijeti većim poreznim prihodima za Vladu. To je primjer **neizravnog učinka**.

Nametanje dodatnih obveza trgovačkim društvima od strane Vlade, ima za posljedicu trošak usklađivanja s tim propisima. To je izravan učinak.

Neizravne učinke može biti teško procijeniti. Budući da je ovaj korak udaljen od promjene politike, vjerojatno je da će ovi učinci biti manje sigurni. Načini postupanja s njima će biti promjenjivi, ovisno o značaju učinka i prijenosa od promjene politike do neizravnog učinka. Opcije postupanja s neizravnim učincima te postupanja općenito s nesigurnostima su sljedeće:

1.	<i>Izraziti novčane troškove i koristi je najprikladnije kada postoji relativna sigurnost u vezi s učincima.</i>
2.	<i>Izraziti novčano troškove i koristi, s rasponom: može se izraziti neki raspon koji odražava nesigurnost vezano za brojeve.</i>
3.	<i>Izraziti moguće brojeve, ali ih ne uključiti u finalni izračun troškova i koristi: to treba učiniti kada nije sigurno da će postojati neki trošak ili korist, odnosno kada se ne zna koliki će biti troškovi, odnosno, koristi.</i>
4.	<i>Opisati riječima troškove i koristi (kvalitativna prezentacija) kada se nema na temelju čega generirati brojeve.</i>
5.	<i>Teorijsko opravdanje se upotrebljava kada nema prethodnih dokaza, kvantitativnih ili kvalitativnih, na temelju kojih je moguće izvršiti procjenu. Ovo nije idealan postupak, no može se upotrijebiti ako je politika posebno inovativna i ništa se slično nije prije dogodilo.</i>

Brojevi bi trebali biti izraženi novčano koliko god je to moguće.

Neplanirane posljedice bi se također trebale razmatrati kada se uvodi promjena politike. Po samoj svojoj prirodi, neke od njih su nepredvidive i stoga ih je teško uzeti u obzir, no ovo se ne odnosi na sve neplanirane posljedice.

Na primjer, ako postoji neka inicijativa vezana za politiku kako bi se uveli financijski poticaji za rad bolnica, na temelju indikatora koji ne pokrivaju čitav raspon usluga koje bolnice pružaju, to bi moglo dovesti do situacije u kojoj se bolnice usredotočuju na te indikatore na štetu drugih usluga, odnosno određenih aspekata njihove izvedbe. To bi se potencijalno moglo ublažiti, primjerice na način da se prikupe informacije o svim aspektima rada, unatoč tome što se financijski poticaj temelji na samo nekima od njih.

Kako možemo procijeniti koristi, troškove i rizike?

Najjednostavniji način usporedbe opcija je izračunati brojčanu vrijednost koristi i troškova svake pojedine opcije. U praksi se obično radi o financijskoj vrijednosti, odnosno sve koristi i troškovi se izražavaju novcem.

Kada nisu dostupne sigurne informacije o učinku, teže je izvršiti financijsku procjenu istog.

Očekivane vrijednosti, rasponi i analiza osjetljivosti

Primjerice, ukoliko postoji sumnja vezana za neke od koristi, a postoji niz

potencijalnih vrijednosti s određenim izgledima, mogu se koristiti **očekivane vrijednosti**. One se računaju množenjem moguće vrijednosti s njenom vjerojatnošću te se potom očekivana vrijednost dobiva zbrajanjem tih izračuna. U slučaju korištenja ove metode potrebno ju je jasno obrazložiti.

Druga je mogućnost dati izgledan **raspon vrijednosti**. Time se može poslužiti ukoliko postoji nesigurnost vezana za određenu korist ili trošak, a nema dovoljno temelja za određivanje vjerojatnosti pojedinih scenarija unutar raspona vrijednosti. Primjerice, ne može se realistično izračunati očekivanu korist. Ukoliko je prikladno, može se navesti **najizglednija** vrijednost – vrijednost unutar raspona koja se čini najvjerođostojnijom. U praksi to je obično **srednja vrijednost**.

Ponekad je korisno uključiti i **analizu osjetljivosti**. Kod ove tehnike izračuni koristi i troškova temelje se na pretpostavljenim vrijednostima koje nisu sigurne. Primjerice, ukoliko se proizvodu nametne minimalna cijena, nastaje trošak za kupce koji žele nastaviti kupovati taj proizvod. Može se očekivati da će broj kupaca pasti kao rezultat porasta cijene, ali razmjeri smanjenja broja kupaca možda neće biti poznati. Kako bi se izračunali izravni troškovi koji će pogoditi kupce, potrebno je pomnožiti broj kupaca koji će nastaviti kupovati proizvod s porastom cijene. Raspon troška za kupce izražava se na način da se pomnoži viši i niži procijenjeni smanjeni broj kupaca s porastom cijene kako bi se izrazio puni raspon potencijalnih troškova.

Izražavanje u novcu, očekivanoj vrijednosti ili rasponima neće uvijek biti moguće. Primjerice, ukoliko postoji kvalitativna korist predložene politike, neće ga se uvijek moći izraziti novcem. U tom slučaju najbolje je objasniti zašto bi predložena promjena politike rezultirala kvalitativnom koristi, odnosno na koji način bi promjena utjecala na kvalitativni ishod. Primjer za to je promjena politike koja utječe na jednakost. Ako društvo vrednuje jednakost među različitim skupinama ljudi, to se može percipirati kao korist. Međutim, ne radi se o nečemu što se može izraziti novcem.

Neke koristi i troškovi koji nemaju tržišnu vrijednost mogu se izraziti novcem. Primjer povećanja cijene od strane Vlade je slučaj u kojem postoji jasna novčana vrijednost koja ima za posljedicu promjenu cijene. Rezultat politike je promjena u tržišnoj vrijednosti.

Izražavanje netržišnih dobara novcem – okoliš i zdravlje

U slučajevima kad politika utječe na nešto čija se tržišna vrijednost ne može utvrditi, ipak može biti korisno izraziti učinak novcem kako bi se olakšala usporedba različitih opcija. Primjerice, ako predložena politika podrazumijeva zaštitu područja posebne prirodne vrijednosti, to je dakako korist, ali teško je izravno utvrditi njegovu vrijednost.

U tom slučaju treba razmotriti društvene preferencije. U nekim slučajevima moguće je razmotriti **dokazane preferencije**, npr. cijenu koju je javnost dosad bila spremna platiti za određeni proizvod. Primjer za to bila bi usporedba cijena sličnih kuća u sličnim područjima, s jedinom razlikom u činjenici da jedna od njih ima pogled na

more, a druga ne. Razlika u cijeni tih kuća čini cijenu pogleda na more ako uzimamo u obzir spremnost ljudi da za to plate.

Razmatranje dokazanih preferencija nije uvijek moguće zbog nedostatka informacija ili poteškoće u izdvajanju učinka koji nas zanima. U tim slučajevima, vrijednost predložene intervencije može se izraziti **iskazanom preferencijom**. To znači da valja izravno upitati ljude koliko smatraju da određen proizvod vrijedi te zatim izračunati prosjek izjavljenih vrijednosti kako bi se dobila prosječna društvena vrijednost.

Metoda izjavljene preferencije često se koristi u vrednovanju ekoloških i zdravstvenih koristi i troškova. U slučaju gore navedenog primjera politike koja štiti područje prirodnih vrijednosti, može se upitati ljude da li bili zainteresirani za posjet tom području i koliko bi bili voljni platiti da posjete nacionalni park smješten ondje. Na taj način se način dobije izjavljena preferencija.

U slučaju zdravlja teže je odrediti vrijednost. Neke države koriste zdravstvene vrijednosti izražene u novcu i utvrđene na temelju vrijednosti koju ljudi pridaju životu. Primjerice, predmetna se vrijednost može izračunati na način da se pita ljude koliko bi bili voljni platiti za smanjenje vjerojatnosti smrtnih slučajeva u cestovnom i željezničkom prometu. Iz toga se može dobiti vrijednost života, koja se zatim može koristiti pri procjeni intervencija na području zdravlja. Alternativa bi bila proučiti koliko se novca izdvaja za životno osiguranje.

Također, može se fokusirati na broj spašenih života ili zdravstvene koristi koje su nastale kao posljedica političke intervencije i usporediti ih. To omogućava usporedbu različitih opcija koje nisu jednostavne u slučaju postojanja dodatnih troškova i koristi koji se mogu izraziti novcem, ili kvalitativnih troškova i koristi.

U ovom je postupku važna transparentnost. Jasno obrazloženje pretpostavki omogućava adresatima uvid u razloge zbog kojeg se predlaže određena intervencija. To je osobito važno kada se o Nacrtu prijedloga iskaza provodi savjetovanje s javnošću i zainteresiranom javnošću, jer će takve informacije pomoći uključenima u savjetovanje da shvate vjerojatne učinke i koriste ih kako bi na odgovarajući način potkrijepili svoj odgovor tijekom konzultacija. U ovoj fazi također može biti korisno prikazati analizu osjetljivosti.

Učinci određene opcije katkad se mogu predvidjeti koristeći prijašnja iskustva iz Republike Hrvatske, odnosno iz inozemstva. To omogućuje donošenje vjerodostojnih pretpostavki o vjerojatnim učincima, izravnu procjenu učinaka ili izradu ekonometričkih ili statističkih modela. Ako se želi uključiti rezultate dobivene izradom modela u procjenu koristi i troškova, mora se jasno obrazložiti pretpostavke, uključujući i one koje su najmanje iscrpne. Mišljenja, primjedbe i prijedlozi dobiveni u postupku savjetovanja s javnošću i zainteresiranom javnošću doprinose razradi pretpostavki i rezultatima kvalitetnijom procjenom koristi i troškova.

Također je moguće da određeni učinak za jednu grupu predstavlja korist, a za drugu trošak. U primjeru postavljanja minimalne cijene u kojoj trgovac zadržava sav prihod, jediničnu korist za trgovca jednak je jediničnom dodatnom trošku za potrošača. To se naziva **prijenosnim plaćanjem**, i predstavlja distribucijski učinak predložene intervencije. Distribucijske učinke treba raspraviti iako često nisu uključeni u analizu koristi i troškova obzirom da su na skupnoj razini neutralni u smislu troška.

Prilikom procjene koristi i troškova određene opcije i razmišljanja o pretpostavkama pomoću kojih se može procijeniti troškove i koristi, treba uzeti u obzir mogućnost **optimistične pristranosti**. Optimistična pristranost se javlja kod donositelja politika i utječe na to da se suviše fokusiraju na potencijalne koristi, a zanemaruju izazove vezane za vremensko ograničenje i provedbu politike. To se može izbjeći ili specifičnim smanjivanjem koristi ili uključivanjem raspona. Jasno iznošenje pretpostavki na kojima se temelje procjene koristi i troškova u dokumentu, posebice u Nacrtu prijedloga iskaza koji se izrađuje u fazi savjetovanja, omogućit će se propitivanje i dorada pretpostavki kroz mišljenja, primjedbe i prijedloge dobivene savjetovanjem.

Tehnički aspekti izračuna koristi i troškova obuhvaćaju izračun **Neto sadašnje vrijednosti (NPV)**, **diskontiranje** koristi i troškova kroz vrijeme, izračun **realnih**, a ne **nominalnih** koristi i troškova te **oportunitetni trošak**.

Kako se mogu usporediti različite opcije politike?

Postupak se sastoji od dva dijela. Prvi dio uključuje procjenu kojom se odlučuje isplati li se intervencija. Radi se o **analizi troškova i koristi**, a pitanje na koje se nastoji odgovoriti jest **hoće li očekivane koristi opravdati izgledne troškove**. Ukoliko koristi premašuju troškove, politika je opravdana. Međutim, ovaj postupak ne nudi uvijek odgovor na pitanje koja bi opcija bila najprikladnija, obzirom da ne omogućuje jednostavnu usporedbu različitih opcija.

Postupak se može prikazati primjerom u tablici koja slijedi:

Opcija	Očekivane koristi	Očekivani troškovi
1 "Ne činiti ništa"	0€	0€
2 ?	1.5 milijardi €	1.0 milijardi €
3 ?	0.6 milijardi €	0.1 milijardi €
4 ?	2.0 milijardi €	2.5 milijardi €

Opcija 1 u tablici prikazuje scenarij početne linije. Radi se o onome što bi se dogodilo u nedostatku ikakvog oblika intervencije, primjerice, u slučaju da se radi o zaštiti okoliša, početna linija predstavlja ono što bi se dogodilo s okolišem ukoliko se ne bi poduzelo ništa. To je temelj s kojim se uspoređuju sve ostale opcije. Iz tablice je razvidno da kod opcije 4 troškovi premašuju koristi, te na temelju toga treba odbaciti tu opciju. S druge strane, u slučaju opcija 2 i 3 koristi premašuju troškove i predviđena korist iznosi 0.5 milijardi eura, te su zbog toga obje opcije opravdane.

Opcije se mogu uspoređivati **analizom troškovne učinkovitosti**, tehnikom koja uspoređuje odnos troškova i koristi. U gore prikazanoj tablici opcija 2 ima povrat od 1.50 eura za svaki potrošeni euro (ako se očekivane koristi podijele očekivanim

troškovima), dok opcija 3 ima povrat od 6 eura za svaki potrošeni euro, što znači da bi se opcija 3 trebala smatrati preferiranom opcijom.

Nije uvijek lako donijeti odluku. U gore navedenom primjeru pretpostavka je da se sve koristi i troškovi mogu izraziti u novcu. U stvarnosti to možda neće uvijek biti primjenjivo na sve koristi i troškove, što se također mora uzeti u obzir. Primjerice, kako izraziti novcem pristup seoskom području?

Jedan od načina postupanja s koristima i troškovima koji se ne mogu odrediti količinski jest razmotriti i usporediti ih vezano za različite opcije. Prilikom usporedbe opcija, morat će se također uzeti u obzir naknadne troškove i njihovu isplativost u okviru Vladinog proračuna. To se može učiniti pomoću sljedeće tablice:

	Opcija 1	Opcija 2	Opcija 3	Opcija 4
Količinske koristi				
Količinski troškovi				
Nekoličinske koristi				
- stavka 1				
- stavka 2				
- itd.				
Nekoličinski troškovi				
- stavka 1				
- stavka 2				
- itd.				

Zatim možete analizirati nekoličinske koristi i troškove na način da se ocijeni njihova važnost na ljestvici od 1 do 10, ili tako da se napravi ljestvica opcija. Način na koji će to utjecati na konačnu odluku je prosudba koju valja jasno objasniti i opravdati.

U nekim slučajevima možda će se unaprijed znati koje će biti koristi, a opcije koje će se razmatrati ticat će se implementacije. U slučaju da su koristi jednake u svim opcijama odluku treba donijeti **analizom najmanjeg troška**. To podrazumijeva traženje najjeftinijeg načina postizanja željenog ishoda te također treba uključivati rizike koji se mogu pojaviti unutar različitih opcija. Primjerice, situacija u kojoj je cilj, odnosno željeni ishod, zadan unaprijed, a postoji niz opcija na raspolaganju kojima se može postići taj cilj. U tom slučaju, možda će biti korisno provesti analizu osjetljivosti kako bi se utvrdilo može li blago povećanje ili smanjenje ciljeva imati značajan učinak na troškove potencijalnih opcija.

Kako to izraziti u PUP-u?

Sam Iskaz o procjeni učinaka propisa pisani je sažetak analitičkog procesa koji je poduzet prije donošenja odluke. Struktura iskaza treba pratiti jasan i logičan slijed s pojašnjenjem problema, navođenjem razloga zbog kojih Vlada treba poduzeti mjere radi rješavanja problema, opcija koje su razmatrane u tu svrhu i naposljetku razloga zbog kojih je odabrana preporučena opcija.

Kao što je već spomenuto u ovim Tehničkim uputama, što je odluka koju treba donijeti značajnija, to više informacija treba uključiti u Prijedlog iskaza kako bi se potkrijepila konačna odluka.

U Prijedlogu iskaza treba razjasniti kompleksnije pojmove, a navedene pretpostavke moraju biti opravdane. Prijedlog iskaza mora biti razumljiv osobama koje nisu stručnjaci u predmetnom području.

Nije izgledno da će se moći uzeti u obzir svi potencijalni učinci i vjerojatno će postojati nedostaci u dokazima koji će se koristiti. Moguće je da će postojati i koristi i troškovi koje nisu uzete u obzir. To je svrha savjetovanja koje omogućuje da adresati pruže dodatne informacije, što može pomoći da se donese bolja odluka vezano za implementaciju politike. Zbog toga Prijedlog iskaza mora biti pristupačan i razumljiv.

Tehničke upute za procjenu troškova

U ovom poglavlju objašnjavaju se tehnički aspekti procjene koristi i troškova, u svrhu omogućavanja usporedbe opcija koje imaju različit vremenski slijed.

Neto sadašnja vrijednost (Net Present Value – NPV)

Radi lakše usporedbe različitih opcija, koristi i troškovi moraju kad god je to moguće biti izraženi u novcu. To omogućuje izravnu usporedbu i eliminira opasnost normativne prosudbe. Kao što je naprijed navedeno, to nije uvijek moguće, ali se mora učiniti u svim situacijama u kojima jest moguće.

Ukoliko koristi i troškovi imaju različit vremenski slijed, to valja uzeti u obzir. Razlog tomu jest da koristi od jednog eura za deset godina nema istu vrijednost kao korist od jednog eura danas. Za to su vezana dva aspekta koja omogućuju izračun **neto sadašnje vrijednosti**. To je broj koji prikazuje sadašnju vrijednost predložene promjene politike i koji se koristi pri donošenju odluke.

Konstantne cijene

Prva prilagodba koju je potrebno izvršiti prilikom izračuna neto sadašnje vrijednosti je izražavanje svih novčano izraženih koristi i troškova u **konstantnim cijenama**. Ovo je potrebno učiniti zato što jedan euro danas neće moći kupiti istu količinu dobara za godinu dana. Povećanje cijena tijekom vremena rezultat je inflacije i treba se uzeti u obzir. Zbog toga se koriste konstantne cijene, što znači da se izražava stvarna, a ne nominalna vrijednost. Sukladno tomu, buduće vrijednosti kod kojih nije uzeta u obzir inflacija treba revidirati.

Diskontiranje

Uz izražavanje u konstantnim cijenama, buduće koristi i troškove treba **diskontirati**. Razlog tomu je što ljudi više cijene jedan euro danas nego jedan euro sutra, usprkos inflaciji koju treba uzeti u obzir. Zbog toga buduće koristi i troškove treba diskontirati na temelju prosječne društvene diskontne stope.

Vremensko razdoblje koje valja pokriti

Procjena politika mora pokrivati definirano vremensko razdoblje. Postoji nekoliko razloga za to:

- U budućnosti će često dolaziti do promjene politike, što znači da politika više neće donositi izvorne koristi

- U praksi, opcija koja se smatra preporučenom opcijom za sljedećih 5 godina najčešće je preporučena opcija i za dulje vremensko razdoblje; te
- Kao rezultat diskontne stope, dugoročni troškovi i koristi imat će manje učinka na odluku nego kratkoročni.

Kako bi se osigurala dosljednost i kako bi se eliminirala potencijalna primjedba da je vremensko razdoblje namješteno da bi se izabrala određena opcija, može se odrediti unaprijed zadano vremensko razdoblje. Ako se odredi vremensko razdoblje drukčije od takvog, važno je objasniti i obrazložiti zašto je tako. Uz to, ako odabir preporučene opcije ovisi o zadanom vremenskom razdoblju, potrebno je to raspraviti kako bi se ublažili potencijalni izazovi i kritike.

Definicije tehničkih pojmova:

1. Troškovna učinkovitost je metoda kojom se uspoređuju troškovi alternativnih načina postizanja istog ili sličnog učinka.

2. Diskontna stopa je godišnja postotna stopa za koju će se prema predviđanjima tijekom vremena smanjivati sadašnja vrijednost kune ili neke druge jedinice koja se koristi za predviđanje troškova.

3. Čista sadašnja vrijednost (Net Present Value – NPV) podrazumijeva procjenu razlike između budućih troškova i koristi u odnosu na njihovu neto vrijednost danas, a dobiva se oduzimanjem diskontiranih troškova od diskontiranih koristi.

4. Tržišna pogreška podrazumijeva nesavršenost“ tržišnog mehanizma koja sprječava ekonomsku učinkovitost.

5. Analiza osjetljivosti je tehnika koja se koristi ukoliko izračuni troškova i koristi nisu sigurni ili se temelje na procijenjenim vrijednostima. Analizom osjetljivosti razmatra se koliko su iscrpna predviđanja troškova i koristi te se, u pravilu, pokušavaju utvrditi čimbenici koji bi mogli utjecati na nesigurnost predviđanja. Ako se pokaže da su određeni elementi podložni varijaciji (inflacija, povišena cijena goriva itd.), pripremaju se različiti scenariji i provodi se ponovna evaluacija vrijednosti troškova i koristi.

6. Sadašnja vrijednost je metoda koja se koristi kako bi bila moguća usporedba opcija čiji se troškovi i koristi pojavljuju u različito vrijeme i to prilagodbom procjene diskontiranjem učinaka na istu točku u vremenu kako bi se procijenila „Sadašnja vrijednost“ učinaka.